

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону України «Про внесення змін до статті 21 Закону України "Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів" щодо підвищення ефективності управління активами»

(реєстр. № 11009 від 12 лютого 2024 року)

За дорученням Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. від 12 лютого 2024 року Комітет розглянув проект Закону України «Про внесення змін до статті 21 Закону України "Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів" щодо підвищення ефективності управління активами» (реєстр. № 11009), поданий Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до пояснювальної записки метою проекту Закону є врегулювання питань управління активами під час дії воєнного стану та у мирний час шляхом вдосконалення санкційної політики, підвищення ефективності управління державним, комунальним майном та арештованими активами, а також створення належних умов для якісного виконання функцій та повноважень Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (далі – Національне агентство).

Для реалізації зазначеної мети пропонується внести зміни до статті 21 Закону України "Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів" (далі – Закон), передбачивши застосування спрощеного порядку управління активами, у тому числі майном санаторно-курортного напрямку, на які накладено арешт у кримінальному або позовному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, для забезпечення потреб держави та реабілітації військовослужбовців, у тому числі звільнених з військової служби внаслідок захворювання, пов'язаного з виконанням обов'язків військової служби, ветеранів війни, шляхом передачі такого майна центральному органу виконавчої влади, підприємству, установі, організації, що належить до сфери управління міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади, унітарному державному підприємству обласної військової адміністрації або господарському товариству, 50 і більше відсотків акцій (часток) якого перебуває у статутних капіталах господарських товариств,

частка держави в яких становить 100 відсотків, на підставі рішення Кабінету Міністрів України.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України у своєму висновку від 26 березня 2024 року висловлює зауваження та пропозиції до проекту Закону, серед іншого, звертаючи увагу на положення абзацу четвертого нової частини дев'ятої статті 21 Закону, яким закріплюється необхідність використання спеціального порядку управління арештованими активами, що застосовується за наявності хоча б однієї з визначених проектом Закону обставин, зокрема "забезпечення готовності органів державної влади до виконання заходів із захисту суверенітету держави та її обороноздатності, завдань цивільного захисту в особливий період, зокрема у період дії режиму воєнного стану".

Як зазначається у висновку, запропонована підстава застосування спеціального порядку управління арештованими активами може дозволити застосування такого порядку у будь-який час, оскільки кожний державний орган має бути готовим для виконання зазначених заходів у будь-який момент. Тому пропонується конкретизувати наведену обставину для зменшення корупційних ризиків.

Міністерство юстиції України зазначає, що додаткового унормування потребуватимуть ефективні механізми виселення внутрішньо переміщених та інших осіб після зняття арешту.

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України в межах компетенції підтримує проект Закону і висловлює окремі зауваження та пропозиції.

Міністерство соціальної політики України підтримує проект Закону.

Комітет звертає увагу, що тимчасова передача у користування внутрішньо переміщеним особам, військовослужбовцям та членам їхніх сімей житлових приміщень, на які накладено арешт у кримінальному або позовному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, спричинить необхідність виселення таких осіб після скасування арешту зазначених активів, що може викликати додаткову соціальну напруженість.

Також після скасування арешту активів Національне агентство зобов'язано протягом 10 робочих днів повернути їх законному власнику (частина восьма статті 21 Закону), однак для належної реалізації цього обов'язку проектом Закону не пропонується порядок виселення таких осіб у межах встановленого строку. При цьому положення Житлового кодексу України передбачають лише судовий порядок виселення. Отже, зазначене питання залишається неврегульованим і може створити перешкоди в реалізації права власності власником такого активу.

Крім того, проект Закону не визначає суб'єкта, який має взяти на себе витрати на обслуговування та ремонт житлових приміщень, що передаються у користування внутрішньо переміщеним особам, військовослужбовцям та членам їхніх сімей, що може призвести до здійснення таких робіт на об'єктах приватної власності за рахунок бюджетних коштів.

У разі ухвалення проекту Закону в першому читанні за основу Комітет вважає за доцільне при його підготовці до другого читання врахувати наступне:

для застосування спрощеного порядку управління зазначеними активами (далі – спрощений порядок) взяти за основу процедуру, передбачену статтею 21¹ Закону;

погодитися із застосуванням спрощеного порядку для розміщення внутрішньо переміщених осіб з метою виконання державних соціальних програм, а також проведення реабілітації військовослужбовців, зокрема звільнених з військової служби внаслідок захворювання, пов'язаного з виконанням обов'язків військової служби, ветеранів війни;

виключити необхідність застосування спрощеного порядку для забезпечення готовності органів державної влади до виконання заходів із захисту суверенітету держави та її обороноздатності, завдань цивільного захисту в особливий період, зокрема під час воєнного стану, що було запропоновано, в редакції проекту Закону до першого читання. Такий критерій містить правову невизначеність та надає дискреційні повноваження Кабінету Міністрів України використовувати спрощений порядок фактично в будь-якому випадку;

обмежити перелік активів, до яких застосовуватиметься спрощений порядок для тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб, лише активами у вигляді арештованих об'єктів санаторно-курортного типу та аналогічних житлових приміщень, виключивши житлові будинки, квартири та подібні активи, оскільки за відсутності порядку визначення серед усіх внутрішньо переміщених осіб тих суб'єктів, які матимуть пріоритетне право на отримання таких будинків і квартир, можуть виникати корупційні ризики під час їх розподілу;

опрацювати можливість розширення переліку суб'єктів, яким може бути передано управління зазначеними активами, додавши до них підприємства, установи, організації державної форми власності, які належать до об'єктів критичної інфраструктури.

Враховуючи викладене, Комітет на своєму засіданні 23 квітня 2024 року (протокол № 156), прийняв рішення рекомендувати Верховній Раді України включити проект Закону України «Про внесення змін до статті 21 Закону України "Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів" щодо підвищення ефективності управління активами» (реєстр. № 11009) до порядку денного одинадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та за результатами розгляду законопроекту в першому читанні прийняти його за основу, не застосовуючи скорочення строків внесення пропозицій і поправок до нього.

Доповідачем від Комітету на засіданні Верховної Ради України визначено Голову Комітету Радіну А.О.

Голова Комітету

Анастасія РАДІНА

